

V Bruseli 4. mája 2023
(OR. en)

9015/23

DEVGEN 82
ACP 29
RELEX 547
SUSTDEV 70

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Dátum:	4. mája 2023
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	8123/23
Predmet:	Korupcia ako prekážka rozvoja – závery Rady (4. mája 2023)

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o korupcii ako prekážke rozvoja, ktoré Rada prijala na svojom 3 946. zasadnutí 4. mája 2023.

Korupcia ako prekážka rozvoja

závery Rady

1. Korupcia je zložitý a pretrvávajúci sociálny, politický, bezpečnostný a hospodársky problém, ktorý postihuje všetky krajiny a regióny na svete vrátane Európy. Odhaduje sa, že jej negatívny hospodársky vplyv sa rovná deväťnásobku celosvetovej oficiálnej rozvojovej pomoci. Korupcia oslabuje demokraciu, dôveru v inštitúcie, právny štát a uplatňovanie a napĺňanie ľudských práv. Ovláda štáty, podryva legitimitu štátu, výber daní a poskytovanie verejných služieb a narúša fungovanie trhov, čím v praxi ohrozuje všetky oblasti udržateľného ľudského, hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Korupcia je kľúčovou prekážkou odstránenia chudoby, keďže postihuje najviac chudobných ľudí a osoby a skupiny v najzraniteľnejších situáciách. Prehlbuje nerovnosti a neúmerne postihuje ženy, dievčatá a osoby so zdravotným postihnutím. Korupcia okrem toho podporuje existenciu organizovanej trestnej činnosti a má negatívny vplyv na bezpečnosť a stabilitu na všetkých úrovniach. Z týchto dôvodov sa Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj, najmä jej cieľ udržateľného rozvoja č. 16, nový Európsky konsenzus o rozvoji a nástroj NDICI – Globálna Európa všetky zaoberajú korupciou ako prekážkou udržateľného rozvoja.
2. Pandémia COVID-19 nadmerne zaťažila zdroje a opätovne potvrdila význam účinného dohľadu nad verejnými výdavkami. Nevyprovokovaná a nezákonná útočná vojna Ruska proti Ukrajine prispela k celosvetovej potravinovej a energetickej kríze. Rada v tejto súvislosti konštatuje, že je ešte naliehavejšie prijať celovládny prístup k boju proti korupcii, nech sa vyskytuje kedykoľvek a kdekoľvek, s cieľom zabezpečiť, aby sa podpora dostala k tým, ktorí to najviac potrebujú, a aby sa využívala čo najefektívnejším spôsobom.

3. Rada oceňuje významné príspevky útvarov Komisie a ESVČ k boju proti korupcii prostredníctvom vonkajšej činnosti EÚ. Ich súčasťou je podpora zdokonalených systémov hospodárenia s verejnými financiami, politických dialógov a dialógov o ľudských právach s partnerskými krajinami a akčného plánu EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024 prostredníctvom dvojstranných a regionálnych programov. Rada pripomína prebiehajúce rokovania o ďalších možných nástrojoch na boj proti korupcii na celom svete.
4. Rada zdôrazňuje, že boj proti korupcii, presadzovanie demokratických hodnôt a prísnych noriem a zabezpečenie dobrej správy vecí verejných a transparentnosti sú neoddeliteľnou súčasťou spolupráce EÚ a členských štátov so všetkými partnerskými krajinami a kľúčových usmerňujúcich zásad stratégie Global Gateway.
5. Rada podčiarkuje, že korupcia je jednou z najnákladnejších necolných prekážok svetového obchodu, najmä v krajinách s nízkymi a nižšími strednými príjmami, a jednou z hlavných prekážok vytvárania priaznivého podnikateľského a investičného prostredia. Obchod a súkromné investície môžu posilniť stimuly na zníženie korupcie podporou otvoreného, udržateľného obchodného systému založeného na pravidlách a inovačných riešení financovania.
6. Rada konštatuje, že značnú časť nezákonných finančných tokov tvorí pranie špinavých peňazí, daňové úniky a medzinárodné úplatkárstvo. Dôležitými prvkami boja proti korupcii sú preto presadzovanie väčšej transparentnosti vlastníctva spoločností, podpora úsilia o vysledovanie, zmrazenie a vymáhanie odcudzeného majetku a posilnenie režimov boja proti praniu špinavých peňazí, ako aj transparentnosť skutočného vlastníctva a pravidiel týkajúce sa nezlučiteľnosti a konfliktov záujmov, lobizmu a tzv. javu otáčavých dverí.
7. Vzhľadom na uvedené skutočnosti Rada zdôrazňuje, že je dôležité začleniť silnú protikorupčnú perspektívu do všetkých rozvojových snáh a vzájomne prepojených odvetví, ako sú zdravotníctvo, vzdelávanie, zamestnanosť, energetická bezpečnosť a boj proti zmene klímy. Je to mimoriadne dôležité v oblasti riadenia verejných financií a v kontexte, v ktorom je korupcia rozšírená a identifikovaná ako kľúčová prekážka udržateľného rozvoja, ako sú konflikty a krízy, obstarávanie, ťažobný priemysel a rozsiahle infraštruktúrne projekty.

8. Rada víta nedávne hodnotenie podpory EÚ pre právny štát a boj proti korupcii v partnerských krajinách v rokoch 2010 – 2021, ktoré poskytuje dobre načasovaný základ pre ambicióznejší a komplexnejší prístup Tímu Európa k boju proti korupcii. Rada berie na vedomie najmä odporúčania vypracovať jednotný a komplexný protikorupčný rámec, ktorý by sa uplatňoval vo všetkých odvetviach, a zlepšiť monitorovanie, hodnotenie, zodpovednosť a získavanie poznatkov. Rada zdôrazňuje, že uplatňovanie protikorupčného úsilia môže prispieť k zlepšeniu každodenného života občanov tým, že sa zabezpečí rovnaký prístup k životne dôležitým službám, zníži nerovnosť a podporí zodpovednú a inkluzívnu správu vecí verejných.
9. V tejto súvislosti Rada vyzýva Komisiu a vysokého predstaviteľa, aby zaujali strategickjší a integrovanejší prístup EÚ k predchádzaniu korupcii ako prekážke odstraňovania chudoby a udržateľného rozvoja a boju proti nej. Jeho súčasťou by malo byť urýchlené vypracovanie a distribúcia aktualizovaných usmernení pre boj proti korupcii v rámci vonkajšej činnosti EÚ. Dohovor OSN proti korupcii, Dohovor OECD o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách, odporúčanie OECD z roku 2021 o ďalšom boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách a odporúčanie OECD z roku 2016 pre subjekty rozvojovej spolupráce týkajúce sa riadenia rizika korupcie, ako aj ďalšie medzinárodné a európske normy by mali slúžiť ako dôležité referenčné dokumenty v tejto práci.
10. Rada zdôrazňuje, že prístup k rozvoju založený na ľudských právach je dôležitým nástrojom v boji proti korupcii, ku ktorému sa EÚ a jej členské štáty zaviazali v súlade s novým Európskym konsenzom o rozvoji a ako je zakotvené v nariadení o NDICI – Globálna Európa. Rada tiež pripomína význam vykonávania zásad účinnej rozvojovej spolupráce, ktorá môže prispieť k obmedzeniu korupčných praktík a posilneniu verejných inštitúcií, a to aj prostredníctvom odborných znalostí verejného sektora, budovania kapacít, technickej pomoci a výmeny poznatkov.

11. Rada zdôrazňuje, že obnovené úsilie v boji proti korupcii by malo byť založené na dialógu vedenom so vzájomným rešpektom, inkluzívnych rozhodovacích procesoch, ľudských právach a rodovej rovnosti, pričom by sa malo zamerať na dlhodobý vplyv založený na politickoeconomickej analýze miestneho kontextu a kľúčových faktorov vedúcich ku korupcii. Rada ďalej zdôrazňuje, že poznatky získané z úspešných protikorupčných prístupov na základe dôkazov a najlepších postupov je potrebné začleniť do všetkých oblastí partnerstiev a zároveň treba zabezpečiť súdržnosť politik na všetkých úrovniach a koordináciu s protikorupčnými stratégiami členských štátov.
12. Rada nabáda na využívanie inovatívnych a účinných technológií na posilnenie transparentnosti a zníženie rizika korupcie. Súčasťou toho je úsilie o digitálnu transformáciu, a to aj prostredníctvom posilnenia postavenia občanov, rozvoja digitálnych, nezávislých a autonómnych externých mechanizmov pre oznamovateľov, ako aj systémov elektronickej správy a elektronického verejného obstarávania. Toto úsilie by sa malo v prípade potreby zintenzívniť a zároveň by sa mali zabezpečiť záruky v oblasti ľudských práv vrátane práva na súkromie.
13. Rada vyzýva útvary Komisie, ESVČ a členské štáty, aby užšie spolupracovali v duchu Tímu Európa s cieľom podporovať dobrú správu vecí verejných a bojovať proti korupcii ako prekážke rozvoja, a to aj prostredníctvom iniciatív Tímu Európa, stratégie Global Gateway a posilneného politického dialógu s partnerskými krajinami. Rada v tejto súvislosti víta najmä globálnu iniciatívu Tímu Európa pre demokraciu, ktorá sa zameriava na právny štát a zodpovednosť.
14. Rada ďalej vyzýva útvary Komisie, ESVČ a členské štáty, aby zvýšili úsilie zamerané na boj proti nezákonným finančným tokom vrátane finančných prostriedkov získaných prostredníctvom korupčných praktík. Úsilie zamerané na boj proti nezákonným finančným tokom je potrebné v krajinách, z ktorých pochádzajú, ako aj v tranzitných a cieľových krajinách. Rada v tejto súvislosti víta prebiehajúcu prácu Finančnej akčnej skupiny v súvislosti s bojom proti korupcii a iniciatívu Tímu Európa na podporu Afriky v boji proti nezákonným finančným tokom a nadnárodnej organizovanej trestnej činnosti.
15. Rada vyzýva útvary Komisie a ESVČ, aby Radu pravidelne informovali o pokroku a zabezpečili pritom, aby existujúce mechanizmy podávania správ zachytili opatrenia EÚ, ktoré prispievajú k zníženiu korupcie v širšom zmysle.

16. Rada zdôrazňuje, že kľúčovú úlohu pri posilňovaní odolnosti spoločnosti proti korupcii a plnení uvedených cieľov zohrávajú verejné inštitúcie vrátane nezávislých audítorských inštitúcií, organizácie občianskej spoločnosti, multilaterálni aktéri, obhajcovia ľudských práv, novinári, oznamovatelia, médiá a subjekty súkromného sektora.
